

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

■ Boeken (en zo)

Directieve therapie

K. van der Velden, K. Hoogduin & A. Lange (red.) (2010). Amsterdam: Boom. 444 pp. € 59,50. ISBN 978 90 8506 803 7.

Directieve therapie is in de jaren zeventig als reactie op de toenmalige psychotherapeutische stromingen ontstaan. Ze onderscheidde zich door heel sterk symptoomgericht te werken en door veel oog voor de therapeutische relatie en de sterke kanten van cliënten (zie voor meer achtergrond het interview met Alfred Lange in dit nummer). Waar eerst de uniciteit van de cliënt op de voorgrond stond, heeft de directieve therapie zich de laatste tijd veel meer gericht op het ontwikkelen van behandelprotocollen en is zij in de afgelopen decennia richting gedragstherapie gegroeid. De redactieleden van het besproken boek horen tot de grondleggers van de directieve therapie.

Het eerste dat opvalt, is dat *Directieve therapie* een lijvig boek is. Harde koft, getekend groepsportret op de voorkant waarop onder andere de auteurs te herkennen zijn, alles in retro kleuren en een formaat dat doet denken aan een voorleesboek.

Het boek is opgedeeld in vijf delen: Oriëntatie, Algemene therapiefactoren, Strategieën, Specifieke benaderingen en Valkuilen, 38 hoofdstukken

in het totaal. Ik ben meteen begonnen in het deel Oriëntatie. Er wordt op een korte, bondige, gestructureerde en duidelijke manier geschreven. Een stijl die verwacht mag worden van directieve therapeuten en die duidelijk herkenbaar is uit de eerder uitgegeven delen *Directieve therapie* (Van der Velden, 1977; 1980; 1989; 1992).

Aangekomen bij het gedeelte 'Gebruikmaken van non-specifieke therapiefactoren' (p.27 e.v.) verbaast het mij dat er verwezen wordt naar een onderzoek uit de jaren zestig en zeventig. Geen enkele verwijzing naar meer recente literatuur zoals onder andere Lambert (1992), Wampold (2001), Sprenkle & Blow (2004). Enkele bladzijden verder wordt in het hoofdstuk 'De verhouding tussen directieve therapie en gezinstherapie' op p.31 verwezen naar een onderzoek van Methorst uit 1985, waarin deze onder andere aandacht schenkt aan ervaringen van psychiatrische patiënten en hun partners met hulpverleners. Naar aanleiding van dat onderzoek schrijven de auteurs: 'Zij [gezinstherapeuten] geven de gezinsleden [van psychiatrische patiën-

ten] kennelijk vaak het gevoel schuld te hebben aan de problemen van de cliënt' (p.31). Wordt hiermee weer de 'schizofreen makende moeder' boven water gehaald? Heeft de systeemtherapie in Nederland dit niet allang achter zich gelaten? Voor de zekerheid controleerde ik het

jaar van uitgave van dit boek, inderdaad 2010.

Ik besloot me toen maar eens te verdiepen in achterflap en

Ten geleide. Op de achterflap staat dat het boek een selectie is uit de eerder genoemde vier delen *Directieve therapie* 'waarbij sommige hoofdstukken zijn geactualiseerd en aangevuld met nieuwe inzichten'. In het Ten geleide staat dat hoofdstukken min of meer zijn gereviseerd, maar er wordt niet beschreven wat er is veranderd. Verder is er anderhalve bladzijde waarin staat wat er nu anders gedaan zou worden. Kijk je in de literatuurverwijzingen, dan zie je dat slechts dertien van de kleine tweehonderd verwijzingen van na 2000 dateren. Dit alles maakt dat het niet duidelijk is in hoeverre dit boek nu wel of niet up-to-date is.

Het boek daarom in de boekwinkel laten staan? Nee, absoluut niet. Ik kwam al lezend voortdurend patiënten van mijzelf tegen, inclusief de problemen die ik als therapeut ervaar in het werk in de geestelijke gezondheidszorg. En ik neem aan dat ik geen uitzondering zal zijn.

...zelfs een hoofdstuk over mislukte directieve behandelingen...

De verschillende hoofdstukken bestrijken een breed veld. Van allerlei factoren die kunnen spelen in een therapie met een beschrijving hoe ze te gebruiken ten bate van het therapeutisch proces, tot heel specifieke problemen en de mogelijke, directieve, oplossingen. Zo is er een prachtig hoofdstuk over het creëren van therapeutische kracht, maar ook een hoofdstuk over de behandeling van controledwang. Vaak wordt hetgeen theoretisch beschreven is, toegelicht aan de hand van een casus. Wat het boek verder zeer prettig leesbaar maakt, is dat de schrijvers mogelijkheden laten zien en niet heel dogmatisch zijn. Aan het einde van het boek staat zelfs een hoofdstuk waarin mislukte directieve behandelingen staan beschreven.

Voor psychiaters en anderen die met psychotische patiënten werken, is er een goed hoofdstuk over de directieve interventies bij de ambulante behandeling van psychose. Het laat zien dat je bij sommige patiënten met psychotherapeutische interventies nog het een en ander kunt bereiken en niet alleen maar hoeft te wachten op het effect van medicatie. Systeemtherapeuten kunnen smullen van hoofdstukken zoals 'Relaties en rituelen', 'Zwijgers en praters in relatietherapie' en 'Ruziemakende paren'. Mij gaf het in ieder geval allerlei inspiratie voor

de komende gesprekken met paren.

Concluderend: het is een geweldige verzameling van teksten die een goed samenhangend overzicht geven van allerlei factoren die in een therapie kunnen spelen. Beschreven wordt hoe een therapeut op een directieve manier kan inspelen op verschillende onderdelen van het therapeutisch proces, zowel op algemeen niveau als bij specifieke problemen. Ook voor de systeemtherapeut staan er leuke hoofdstukken in. Het hele boek bevordert naar mijn idee creativiteit in het werken met verschillende groepen patiënten en hun omgeving. Helemaal voor de therapeuten die opgeleid zijn zonder de eerder genoemde vier delen *Directieve therapie*.

Het gevoel van een gemiste kans blijft echter wel bestaan. Ondanks dat veel van het geschrevene nog steeds staat als een huis en ook nog lange tijd zal blijven staan, had het meer recht gedaan aan een in 2010 uitgegeven boek *Directieve therapie* als er meer was verwezen naar recentere literatuur, onder andere uit het gelijknamige Nederlandse blad.

Jurgen Cornelis

Literatuur

- Lambert, M.J. (1992). Psychotherapy outcome research. Implications for integrative and eclectic therapists. In J.C. Norcross & M.R. Goldfried (eds.), *Handbook of psychotherapy integration* (pp.94-129). New York: Basic Books.
- Methorst, G.J. (1985). *Mannen en vrouwen van psychiatrische patiënten*. Wageningen: Landbouwhogeschool.
- Sprenkle, D.H., & Blow, A.J. (2004). Common factors and our sacred models. *Journal of Marital and Family Therapy*, 30(2), 113-129.
- Velden, K. van der (red.) (1977). *Directieve therapie*. Deventer: Van Loghum Slaterus.
- Velden, K. van der (red.) (1980). *Directieve therapie 2*. Deventer: Van Loghum Slaterus.
- Velden, K. van der (red.) (1989). *Directieve therapie 3*. Deventer: Van Loghum Slaterus.
- Velden, K. van der (red.) (1992). *Directieve therapie 4*. Houten/Zaventem: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Wampold, B.E. (2001). *The great psychotherapy debate. Models, methods, and findings*. Mahwah, NJ: Erlbaum.